

Rendkívüli szám.

VASÁRNAP

**POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI
KÉPES HETILAP**

Szerkesztőség: V., Báthory-utca 24. szám.
(„Falu” Országos Földművelésügyi Minisztérium.)
Telefon: Automata 294—52.
Kiadóhivatal: VIII., József-körút 5. szám.
Telefon: József 463—09.

FŐSZERKESZTŐ:

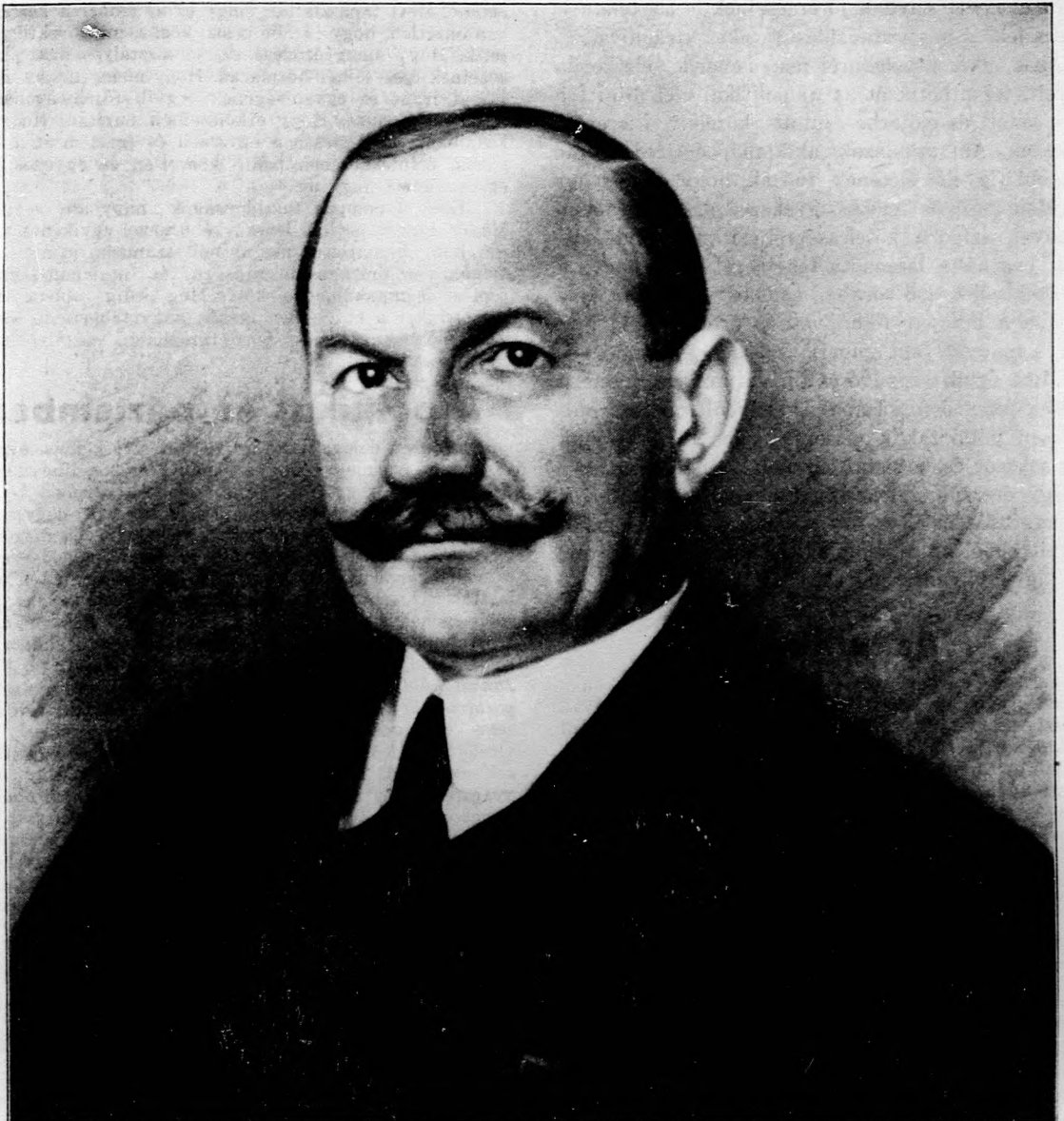
SCHANDL KÁROLY dr.

Előfizetési díjak, a m. kir. földművelésügyi
miniszter által időnként kiadott „Rádiós gaz-
dasági előadások” című füzetekkel együtt:
Egész évre 8 P. Félévre 4 P.
Negyedévre 2 P

Budapest, 1931.

XII. évfolyam, 24. szám.

Vasárnap, június 7.

MAYER JÁNOS M. KIR. FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER,
akinek hatvanadik születésnapját június hó 7-én ünnepli a földmivelő Magyarország.

A HATVANÉVES MAYER JÁNOS.

Heves vármegye Kompolt falujának egyik jó-módu kisgazda-otthonában, az 1871-ik év június 7-én látta meg a napvilágot az a férfi, aki ma, mint az ország földmivelségi minisztere és a kormányzó-párt egyik vezértényezője vesz részt hazánk sorsának irányításában. Közismert szerénysége kitérhet annak a születésnapjának zajosabb ünneplése elől, amelyet a Gondviselés csak a kiválasztottjainak enged megérni, a földi porhüvely testi és szellemi erejének teljességében. De nem tilthatja meg nekünk, a „*Falu*” Országos Földmives Szövetségben tömörült falusi népnek, hogy e ritka születésnap alkalmából ne rakjuk körül nevét szívünk jó érzéseinek, a tiszteletnek, szeretetnek és nagybecsülésnek ékes virágaival.

Azok, akik közelebről nem ismerik életkörülményeit, tekinthetik őt az új politikai élet által felszínre vetett és előtérbe jutott közéleti szereplők egyikének. Ám mindazok, akik már évtizedek óta közelebbi figyelői életének, tudják, hogy ez nem így van. *Mayer János* férfias igyekezettel, ernyedetlen munkával, szigorú kötelességteljesítéssel évtizedeken át használta Istenadta tehetségét arra, hogy a magyar közélet első sorába emelkedjék. Mint élő tanúsága a magyar földmivessé népként, a magyar falu emberképző nagy kvalitásainak. Mint egyik ragyogó cseppje a magyar nemzeti erő ama nagy ősforrásának, amelyből mindig eredményesen pótlódtak a viszontagságos történelmünk során sokszor csapatostul elhullott legjobbjaink.

Ugy érezzük, kötelességet mulasztanánk akkor, ha e nagy férfiú élete folyásának példaadó, buzdító vonásait ebből az alkalomból nem állítanánk az ország nagy nyilvánossága elé.

Az ember.

Gyermek- és ifjúkoráról nincs sok feljegyezni való. A falusi iskolában kitűnt értelmességével, szorgalmával. Ez készítette rá szüleit, hogy a falusi iskolai éveken túl is nélkülözék serdülő fiúk munkásságát az otthoni gazdaságban és *Egerbe*, a gimnáziumba küldjék. Azután gyarapodott tudással, táguult látókörrel visszatér az atyai rögöz és a földjén gazdálkodik. Szülőhelyének falusi közéletében hamarosan szükség lesz rá. A közbizalom olyan tisztségekre állítja, ahol a tisztakezü önzetlenség, a meleg szív és fejlett értelmiség az alkalmassá tevő tulajdonságok. *Közgyám*, majd az *iskolászék elnöke* lesz. Éppen harminc évvel ezelőtt ráesik a figyelme a nemrég szervekedni kezdett *Hangya* szövetkezet központi vezetőségének s helyi megbízottjával nevezi ki, megbízván őt a *kompolti szövetkezet* szervezésével. Így lesz lelkes munkása a szövetkezeti eszmének s életre hívója az *Országos Központi Hitelszövetkezet* kötelékébe tartozó *kompolti hitelszövetkezetnek* is. Ez utóbbinak előbb könyvelője, majd ügyvezetője lesz, hogy pár év múlva már, mint elnöke ápolhassa faluja e nagyjelentőségű gazdasági társulását. Szakszerű tudása, a gyakorlati élet kívánságainak biztos megérzése képesítette rá, mint szövetkezeti köny-

velőt és ügyvezetőt, hogy szövetkezeti könyvvezetése a *budapesti és genti* (Belgium) nemzetközi szövetkezeti kiállításokon nemzetközi sulyt elismerést arasson. Mint szövetkezeti kiválóság e minőségében közvetlen és gyakori érintkezésbe kerül a mezőgazdasági közélet vezéremberével, *Károlyi Sándor* gróffal, *Darányi Ignáccal* és vezérkaruk kiváló egyéniségeivel. Tudatára jut a falusi földmivessé népként nagy hivatásának a nemzet életében és meggyőző szavú szervezője, propagátora lesz Heves vármegyében, de szélesebb körben is a kisgazdák gazdasági, társadalmi és politikai érvényesülésének, közéleti térfoglalásának. Az így elnyert közbecsülés folytán választották be 1909-ben Heves vármegye *törvényhatósági bizottságába*.

Olyan embernek a helyi, szűkebb környezetben való pályafutása ez, akiről az ismerősei azt mondják: *derék ember*. Mert tapasztalták, hogy ez az ember a közdolgozóban önzetlen, hogy ideális célok, közhasznú törekvések vezetnek. Hogy meggyőződéséhez, sorsosztályosaihoz, törekvéseinek részeseihez hű marad. Hogy melegen érez embertársai iránt és egyéniségének egyik főjellemvonása: a *cselekvő szeretet*. Hogy erkölcsi puritán. Hogy szokásaiban, viselkedésében egyszerű és igaz, mint a falusi gazda, érintkezésében pedig közvetlen és egyenes, mint egy született nagy ur.

Ezek a pompás tulajdonságok nagyban segítették *Mayer Jánost*, a világ legszürkébb nevei egyikének viselőjét, hogy hamarosan megnyíljk számára, szinte hívja magához az országos jelentőségű és nyilvánosságú szereplési és munkálkodási kör. Még pedig abban az időben, amikor a közéletben igazán nagy tehertétel volt a legkiválóbbaknak is, a felső társadalmi osztályokban el nem ismert név.

A politikus és pártember.

Érdekes dolog, hogy az 1910-ik évi képviselőválasztáson a vármegye egyik nagybirtokos-dinasztájával, *Károlyi Mihály* gróffal került szembe a *kápolnai kerületben*. Az sem éppen mindennapi jelenség volt, hogy a gróf volt a szélsőséges jelszavakkal dobálózó demagóg, az egyszerű földmivessé népként pedig a józan haladó szellem, a reális kisgazdapárti hazafiság képviselője. Ezen a választáson kisebbségben maradt. A kápolnai kerület igazi többségének azonban ő birta a bizalmát. Bebizonyult ez csakhamar. Mert 1914. évi augusztus 25-én, amikor *Károlyi Mihályt* Cegléd választotta meg képviselőjévé, *Mayer Jánost* küldte a *kápolnai kerület kisgazdaprogrammal a parlamentbe*. Ezzel vált Mayer János politikai tevékenysége országos jelentőségűvé. Mint országgyűlési képviselő forrott össze politikailag a másik kisgazdapolitikussal, *nagyatádi Szabó Istvánnal*. Tekintélye ugyan gyarapodott és megszilárdult, hogy az 1918. évi októberi napokban *Károly király meghallgatta őt az ország kisgazdáinak képviselőletében*. A Károlyi-kormány zűrzavaros napjaiban nagyatádi Szabó Istvánnal együtt igyekezett a földmivessé népként a józan hazafiság útján megtartani és ebből az érdekből pár hónapig (1919. évi január-március) el is vállalta a *közlelmészeti minisztérium politikai intézetének vezetői tisztségét*. Mikor azonban a szélsőséges szocialisták kezdtek tulsulyra jutni, Mayer János lemondott a hivataláról és kompolti gazdaságába vonult vissza.

A kommunizmus bukása után megalakult első törvényes kormányba a *kisgazdák tárcanélküli miniszterévé* hívták meg (1919. évi augusztus 15.) De tizenkét nap múlva ez állását átengedte *sokorópátkai Szabó Istvánnak* és nagyatádi Szabó Istvánnal együtt a kisgazdák megszervezésének szentelte minden erejét. Hiszen meg kellett hamarosan választani az ország törvényhozó testüle-

tét és abban kellő súlyt biztosítani a kiscgazdáknak, akik a felsőbb társadalmi osztályok akkori lelki zavarodottságában, politikai fejzettségében, a politikai józanságnak és realis hazafiságnak legerősebb képviselői voltak. Az 1920-iki nemzetgyűlési választásokon a földmives kiscgazdák nagyszámban kaptak mandátumot és Mayer Jánost a hevesi kerület választotta meg. Az ő szervező munkájuk folytán a nemzetgyűlés legszilárdabb pártját alkotó kiscgazdák két vezérét, nagyatádi Szabó Istvánt és Mayer Jánost egy kormány sem nélkülözhetette. A két kiscgazda-politikus egy darabig szinte váltakozott a közéleti és földmivelségi tárcák politikai vezetésében. Mayer János az 1922-iki nemzetgyűlésben a kápolnai kerülettől kapott mandátumot s élnöke lett a Kiscgazdapártnak. Mikor újból megindult a római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet működése, ő lett az intézetben Magyarország képviselője és a nemzetközi agrárregyüttműködést intéző miniszter. Majd, Nagyatádi Szabó István halála után, 1924. évi november 20-án másodizben lett földmivelségi miniszterrel s ebben az állásában működik ma is.

Mayer János, mint politikus és pártember soha el nem évülő érdemeket szerzett azzal, hogy sziklaszilárdan, férfias hűséggel kitartott a Kiscgazdapárt egységének munkálásában és ezáltal egyik főtényezője lett nemzeti életünk újjáépítésének. Szorosan együtt volt nagyatádi Szabó Istvánnal abban a felfogásban, hogy a kiscgazdatábornak össze kell fogni a nemzet értelmiségi rétegeivel.

Nagyon elevenen él még a közéletben az a szívós és kitartó munka, amellyel a kiscgazdatábor egységének megalkotása után a kiscgazdavezérek lehetővé tették a Bethlen-kormány megalakulását. Még közelebb áll hozzánk nemzeti megerősödésünknek az 1923. év nyarán történt nagy fordulópontja. Ez év augusztus hó 2-án esett meg az a döntő kézzszorítása nagyatádi Szabó Istvánnak és Bethlen Istvánnak, amely szinte elfújta a különféle, népszerűsége törekvő, pártbontó áramlatok hatását a Kiscgazdapártban és ismét Bethlen István köré tömörítette a pártot. Mayer János az ő közrehatásáról ebben a nagyfontosságú politikai fejleményben, az ő szokott szerénységével, csak a meggyőzés, megnyerés fáradtságát vallja a magáénak. Mi azonban immár tudjuk, hogy nagy sulya volt Mayer János személyes állásfoglalásának ugy a nagyatádi Szabó István, mint a kiscgazdatábor elhatározásában. Mayer János hűsége, politikai szilárdsága, nagyrabecsült egyéni mivolta egyike volt a döntő tényezőnek hazánk akkori sorsának alakulásában. És ennek volt eredménye a kiscgazdatábor politikai tekintélyének, hazafias megbízhatóságának erős térfoglalása a nemzet közvéleményében.

Hódmezővásárhely országgyűlési képviselője.

A mezőgazdaság első, sulyosan válságos esztendejében lett Mayer János a nagy alföldi földmivestelepülés országgyűlési követe. A vármegyejebeli, kápolnai kerület mandátumát másnak engedte át. Nem szabad ebben a pártérdek döntő érvényesülését látni. Hanem azt, hogy az idők és viszonyok követelése az olyan alföldi, centrális választókerülettel való kapcsolatot tette kötelezővé a magyar földmivelségi miniszternek, amelynek közeli, beható, bizalmas megismerése, közvetlenebbül tárja föl az Alföld kérdéseit, mint e legnagyobb és legfontosabb területünk peremére eső s melynek gondozása nagyobb jelentőségű az ország egyetemes érdekei szempontjából, mert a mutatkozó bajainak orvoslása sürgősnek bizonyult és a földmivesváros viszonyai az egész Alföld mezőgazdasági viszonyait tükrözik vissza.

Igy tapintott rá Mayer János mindenekelőtt derék

földmunkásaink, a kubikosok égő sebére, a gyakorlati célú szervezkedés szükségére és a munkavállalásnak a tökehiányban rejlő akadályaira. Tehát gondos kézzel támogatta a földmunkások szöveteinek alakulását és mihelyt tehette, vagyis az 1927. évben, a beruházási hitelből 1,160.000 pengő kamatmentes kölcsönt adott arra a célra, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékében levő földmunkásszövetkezetek, vállalkozói kezeltetés nélkül juthassanak munkához s az első kereset folyósításáig fizethessék a munkabéreket és egyéb költségeket. Így tette Hódmezővásárhelyt az általa létesített Alföldi Intézet székhelyévé, mely intézetnek szakemberei az alföldi mezőgazdasági népesség összes életviszonyainak feltárására és gondozására lesnek hivatva, tehát közvetlen helyi szervei a földmivelségi kormánynak az alföldi ügyek eligazításánál. Melegsziú gondozás alá vette a tanyavilág népét, ellátta Népházakkal, könyvtárakkal. Mayer János közvetlen és belső viszonyát Hódmezővásárhely népével azonban legélekenbben illusztrálják az ő általa rendszeresített panasznapok. Amikor, ugyancsak erős kormányzati elfoglaltsága megengedte, lement választói közé és bizalmas szóbeli érintkezés útján hallgatta meg a lakosságot bajai és kívánságai iránt. Így szövődött közte és választói között a kölcsönös szeretetnek és bizalomnak olyan sok ezer szála, ami csak egy melegsziú embernek és tárcája ügyeit lelkiismeretesen gondozó miniszternek juthat osztályrészül.

A földmivelségi miniszter.

Most hetedik esztendeje, hogy Mayer János Magyarország földmivelségének felelős, hivatalos vezetője. A háborús összeomlás romlásainak eltakarításában vett előbb részt és 1924. évi novemberben, mint teljesen tájékozott ember vette át azt a tárcát, amelynek ügykörébe a nemzeti újjáépítő munka javarésze esik. Ebbeli munkálkodásáról a mult év elején külön részletes jelentésben számolt be és e cikkünk keretében csak arra utalunk, hogy a beruházási hitelből 252.6 milliót biztosított és használt fel mezőgazdaságunk sulyos bajainak enyhítésére. E hitel felhasználási munkáinál különös tekintettel volt:

a versenyképes termelés előmozdítására;

a szakismereteknek a földmivelő nép körében való elterjesztésére;

a kisbirtokosok és földmivesmunkások ügyének gondozására;

az Alföld eddigi elhanyagolásából folyó fogyatékoságok lehető pótlására.

Mayer János miniszteri íróasztalánál.

Jellemző Mayer János miniszteri működésére nézve az ő munkálkodási módja. A rendelkezésére bocsátott pénz minden garasát részletesen kidolgozott munkaterv alapján használja fel. Csak olyan támogatást ad, ami a termelőmunka gyarapításával és javításával a mezőgazdaság egyes ágainak egyetemes fejlődését szolgálja. Fontosabb dolgokban nem sajnálja sohasem a fáradságot a beható helyszíni tanulmányokra. Így előkészített munkának volt az eredménye a *Tokaj-Hegyfalja bortermelésének olyan kormányzati alátámasztása*, aminőben, mint azt politikai ellenfelei is elismerik, hazánk e kiváló borvidékének sohasem volt része. Az 1929-iki kemény tél után, nem adva hitelt a bízakodó szellemű jelentéseknek, március 10-én személyesen beutazta az Alföldet. Így történhetett, hogy mire a gazdaközönség észrevette a bajt, akkor már a helyszínen volt a *vetőmag és a 600.000 holdnyi kiszántott területből egy talpalatnyi föld sem maradt bevetetlenül*. A helyszínen tanulmányozta a miniszter az ország összes vidékeinek termelési viszonyait. Ugy az utazásai közben a gazdaközönséggel folytatott eszmecsereiben, mint számos írásában és országgyűlési, meg egyéb beszédeiben a *gazdák buzdítása, lelki erejüknek acélosítása volt a főcél*. Mayer János szinte összeforrott a magyar gazdaközönséggel, a mezőgazdaság nagy bajainak lebirálásában. És pedig olyan módon, hogy *kormányzati tevékenységében nem tett különbséget a nagy-, közép-, kis-, vagy törpebirtokosság, meg a birtoktalan földművesmunkásnép között*. Elismerik ezt minduntalan a gazdaságtudományok felső körei is és természetesen találják, hogy a gyors segítséget elsősorban ott alkalmazta, ahol azt a támogatásra szorulóknak gyengéssége indokolta.

Sok bírálattal kellett szembeszállnia amiatt, hogy tárcája költségvetésének kereteit nem tágitotta, a gazdák kívánságainak megfelelően. Mayer János sokszor csinálhatott volna zavart a kormányban és pártjában, hogy ha e követelések hajthatatlan képviselőjeként foglal állást a

pénzügyi kormányval szemben. *De Mayer János többre becsülte a kormányzás nyugodtságát és folyamatosságát, mint személyi népszerűségének gyarapítását*. Mindig arra utalt tehát, hogy a tárca költségvetésének keretein kívül is kap dotációt és szakavatottsággal, lelkiismeretes felhasználással igyekezett megsokszorozni a rendelkezésére bocsátott hitelek értékét. Az ő helyében nagyon kevés ember állott volna ellent annak a csábításnak, hogy a tárca pénzellátásának gyarapítása érdekében kiélezett helyzeteket alkosson. Mayer János ezt nem tette és hű maradt ahhoz a meggyőződéséhez, amit a nyugodt és biztos kormányzás érdekében, egész politikai szereplése alatt érvényesített.

Mayer János miniszteri működésének ritka eredménye az, hogy folyton szaporodott és szaporodik tisztelőinek, a benne bizóknak száma. Sokfelől és sokféle irányban folytak próbálkozások a gazdatábor megosztására. Kezére járnak e törekvéseknek a gazdasági életünkben mutatkozó nehézségek és zavarok. Ezekkel szemben Mayer Jánosnak két hatalmas fegyvere van: *az általa eddig elért eredmények sorozata és a jobb jövőben vetett szilárd bizalom*. E fegyverekkel szerezte meg és élvezi az ország gazdaközönségének iránta való bizalmát. Olyan politikai és erkölcsi érték ez, amelynek birtokában zavartalanul haladhat Mayer János kitűzött célja felé.

*

A „*Falu*“ Országos Földműveszövetség tábora csendben ünnepli a derék ember, a szilárdan, a haladás egyenes útján maradó politikus, az alkotó munkában fáradozó földművelésügyi miniszter hatvanadik születésnapját és arra kéri a Mindenhatót, hogy még sok ideig ajándékozza meg ezt a férfit azzal a testi és szellemi képességgel, amivel súlyos elfoglaltsága és sokoldalú munkakörét most betölti.

Alföldi.

Milyen alkotások és intézkedések fűződnek Mayer János nevéhez ?

Soha földművelésügyi miniszternek nem kellett szemben állani annyi ezer, sürgős orvoslást kívánó bajjal és az államnak olyan szűkös pénzügyi viszonyaival, mint Mayer Jánosnak. Mégis sikerült fenntartania mezőgazdaságunk haladó irányát, gyarapítania a gyakorlati szükség által követelt gazdaságfejlesztő intézményeket. Mindez intézményeket már ismeri a gazdaközönség, meg a nagy nyilvánosság, tehát csak rövid felsorolásokra szorítkozunk.

Mayer János nevéhez a következő alkotások és intézkedések fűződnek:

I. VIZÜGY.

1. Az állami kezelés alá tartozó folyók szabályozásáról szóló 1929: III. t. c. s *ennek keretében tizenöt éves munkaprogramm megalkotása*. Ennek a törvénynek életbe lépte előtt a sürgős munkák foganatosítása a Dunán, Tiszán, a Dráván, a Murán, a Szamoson, a Maroson, a sorkársári Dunaágon, a Balatonon, a Kiszrában.

2. Az állami kezelés alatt nem álló kisebb vízfolyások és vadvizek rendezéséről szóló, az országgyűlés által most elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény megalkotása. Az ezt megelőzőleg az *ország negyvennyolc*

pontján végzett nagyjelentőségű költségvetelmi munkák.

3. A Pest vármegyei Dunavölgy lecsapolása. (122.000 hold.)
4. A szegedvidéki belvizek levezetési munkáinak megindítása.
5. Az alföldi, a mostani viszonyok között lehető *öntözések* kísérleti előkészítése.

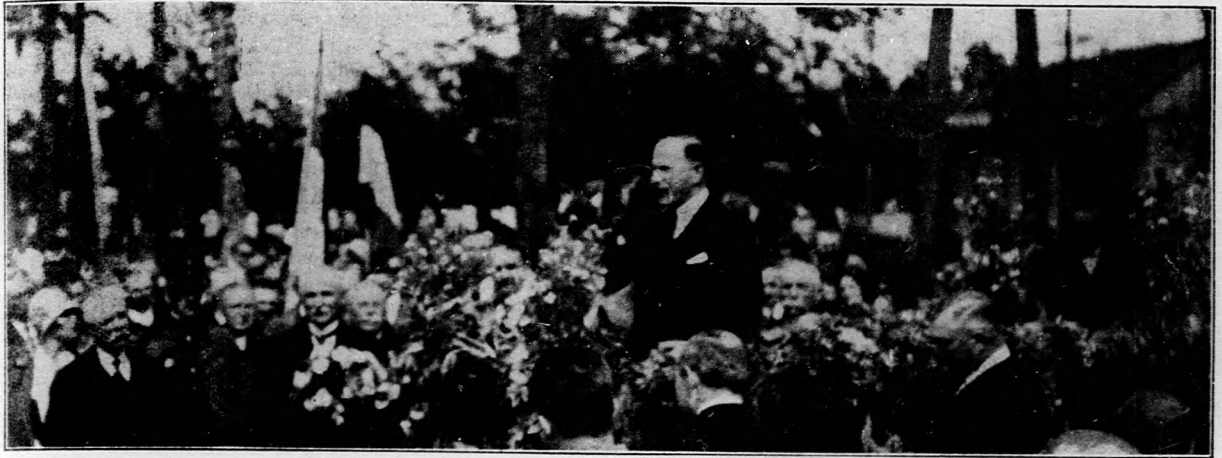
II. ERDŐGAZDASÁG.

1. Az *Alföld befásításának megindítása*. A befásításra alkalmas területek kijelölése (213.588 kat. hold), 3600 hold befásítása állami segéllyel, az alföldi fásítások céljaira szükséges csemetekertek megalkotása. A kopár területek közül (56.768 hold), 3200 hold befásítása, a Mátra- és Bükk-hegység közé eső 300.000 holdas területen a vízmosást kötő- és fásító munkák megindítása.

2. Az állami erdőgazdasági üz. m keretében a *lilla-füredi üdülő- és gyógyfürdőtelep megépítése*. A háromi telepések új, jól épült házakba való áttelepítése.

3. Az erdőgazdasági hitel új szabályozása, az *Országos Erdei Alap* ujjalkotása, az erdészeti igazgatás új szervezése.

4. Az állami erdők fejlesztésére és az ország faszükségletének ellátására vonatkozó terv kidolgozása.

Mayer János beszédet mond egy gazdanagygyűlésen.

III. SZÁNTÓFÖLDI TERMELES.

1. Az *Állami Központi Talajjavító Bizottság* föllátása. Az alföldi szikjavítás megindítása előzetes vizsgálat alapján a tiszántuli degradált alkali talajokon, úgy, hogy az állami segítyen felüli költségeket a javított föld terméstöbblete fedezze.

2. A *traktorok, vetőgépek, magtisztító gépek terjesztése* a 100 holdon aluli gazdaságokban és a szövetkezetek útján, 15—20—33 százalék, illetve 5 százalékos állami segíty mellett és pár évi törlesztésre.

3. A *nemesített buza, rozs, árpa és tengeri magvak terjesztése* a kis gazdaságokban, úgy, hogy a tőzsdei szokvány minőség árán felüli költségeket, a szállítással együtt, a földmivelésügyi tárca viseli. Ez évben — mint ismeretes — 100.000 métermázsa jó buzavetőmag kerül kiosztásra.

4. A *mütrágya használatának behozatala 2000 községben*, 15.000 kiscgazdaságban, 300 vagón ingyen adott mütrágyával olyan községekben, amelyekben addig mütrágyát nem használtak. Kerekben 500.000 kiscgazda részére 22.000 vagón mütrágya kiosztása, egy évi hitelle, úgy, hogy a kamatot a tárca fizeti. (Ezzel a szuperfoszfát használatában elértük Ausztria színvonalát.)

5. A *pillangós növények termelésének és a zöld trágyázásnak terjesztése.*

6. A *burgonyatermelés fejlesztése hazai, ugynevezett elismert gazdaságokban* termelt vetőgumók útján.

7. A *bab-, rizs-, nemesfűz-, a kender- és lentermelés fejlesztése.*

8. Az *istállótrágya-kezelés megjavítása 1000 falusi, modern mütrágyatelep létesítésével.*

9. *Rendszeres, országos kísérletezés megszervezése a nemesített vetőmag és mütrágya használata terén.*

IV. ÁLLATTENYÉSZTÉS.

1. A *lőtenyésztés állami intézményének és szervezeteinek* újjáépítése, a törzskönyvelés meghonosítása kis tenyészetekben.

2. Bud János miniszterrel együtt Svájcban eladott buza árán *svájci szarvasmarha tenyészanyag behozatala* és kiosztása 10 százalék árengedménnyel, vagy két félévi részletfizetésre.

3. *Tenyészállatok beszerzésének támogatása 10 százalék kedvezménnyel és két félévi részletfizetésre.*

4. *Tenyészállatok beszerzésének támogatása az OKH által adott két féléves törlesztési hitel útján.*

5. Az *Országos Tenyész- és Haszonállatvásártelep* kiépítése s a tavaszi Mezőgazdasági Kiállítások rendszeresítése.

6. A *zsiromarkázás behozatala.*

V. TEJGAZDASÁG, BAROMFITENYÉSZTÉS.

1. A *vidéki tejszövetkezetek új életre ébresztése az Országos Tejszövetkezeti Központ útján.* (14 vidéki központ és 170 tejszövetkezet.)

2. A *vajexport fejlesztése.* A vajmarkázás behozatala.

3. A *modern tejgazdaság meghonosítása az Alföldön.*

4. A *tejellenőrző egyesületek fejlesztése.*

5. A *hortobágyi juhturó-gyártás meghonosítása útján a fejős juhgazdaság fejlesztése.*

6. A *baromfitenyésztés fejlesztése, az első minőségű tojást* szolgáltató, bőven tojó tyukfajták terjesztése, a modern baromfigazdaságok állami támogatással való szaporítása. Magán baromfigazdaságok állami felügyelet alá vétele a birtokosok önkéntes elhatározása alapján.

VI. LEGELŐ- ÉS RÉTJAVÍTÁS.

1. *Tanfolyamok rendezése a modern legelő- és rétgazdaság ismereteinek terjesztésére.*

2. A *javító munkák megindítása, kölcsönök és jó fűmagvak terjesztése útján.*

3. A *bátaszéki 60 holdas fűmagtermesztőtelep és 300 füveskert létesítése.*

VII. ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

1. Az *állategészségügy új szabályozását tartalmazó 1928: XIX. t.-c. megalkotása* s a ragadós betegségek elleni védekezés még hatályosabbá fejlesztése.

2. Az *állatorvosi főiskolán Állategészségügyi Intézet* föllátása.

3. *Hat új belépő állomás létesítése.*

4. A *védekező- és ojtóanyagok rendszeres állami felügyelet alá vonása és árak befolyásolása egy állami ojtóanyag termelőintézet útján*

VIII. SZŐLŐ- ÉS BORGAZDASÁG.

1. A bor előállításának, kezelésének és forgalmának szabályozásáról és a borhamisításról szóló 1924: IX. t.-c. rendelkezéseit kiegészítő, illetve módosító 1929: X. t.-c., továbbá a szőlőgazdálkodásról és a hegyközségekről szóló 1929: XVII. t.-c. megalkotása.

2. Öt nagy, az egyes borvidékek termésének egységesítésére alkalmas *pince szövetkezet* életre hívása egyenként 100.000 pengő üzletrészjeggyel és 50.000 pengő forgó tőke kölcsönrel.

3. Modern *mustsűrítő telepek* föllátása.

4. A *budafoki állami pincegazdaság* megszervezése.

5. Magyar borházak és borértékesítő ügynökségek föllátása Ausztria, Csehország, Lengyelország, Németország, Dánia, Svájc és Nagybritannia területén.

6. A szőlőtermelés ujjaalakításának vezérfonalul használható szelektálási utasítás kidolgozása.

IX. GYÜMÖLCS TERMESZTÉS.

1. Az *Országos Pomológiai Bizottság* föllátása s ennek útján az egyes vidékekre szülő tömegtermésre alkalmas gyümölcsfajták megállapítása.

2. Az *Országos Gyümölcsfakataszter* kidolgozása.

3. Gyümölcsápolási és védekezési tanfolyamok rendszerezése. Ezek útján permetező készülékek kedvezményes terjesztése.

4. Modern gyümölcs csomagoló ládák és rekeszek általános használata.

5. Öt közüzemi faiskola létesítése, a termesztésre alkalmas fajták terjesztésére.

6. Egy kertmunkásképző-iskola föllátása.

7. A bajai kertészképző iskola új berendezése.

X. GAZDASÁGI SZAKOKTATÁS ÉS ISMERETTERJESZTÉS.

1. Öt új gazdasági (földműves) iskola.

2. Kilenc új típusú téli gazdasági iskola.

3. Egy középfokú gazdasági iskola létesítése.

4. Felnőttek részére az iskolán kívüli oktatás fejlesztése; a tanintézetekben huszféle tanfolyam, az intézeti tanító személyzet és a mezőgazdasági kamarák szakembereinek bevonásával szaktanfolyamok és előadások rendszerezése, évenként 60—70.000 hallgatóval. A gazdasági szakoktatásnak ilyen módon nagy, népművelő intézménnyé fejlesztése.

5. 195 *népház* létesítése, a költségeknél körülbelül 70 százalékát tevő állami támogatással. Népkönyvtárak szaporítása.

6. A *gazdatitkári intézmény* szervezésének megindítása.

XI. TUDOMÁNYOS (KISÉRLETI) INTÉZMÉNYEK FEJLESZTÉSE ÉS SZAPORÍTÁSA.

1. A megvolt huszonegy intézet felszerelésének rendbehozatala.

2. Talajtani vizsgáló állomások létesítése.

3. Az *Országos Gabona- és Liszt kísérleti Állomás* föllátása.

4. Az *Alföldi Intézet* létesítése Hódmezővásárhelyen.

XII. A KISEBB GAZDASÁGI ÁGAK TERÉN.

1. Az állami selyemtenyésztési intézmények rendbehozatala és fejlesztése.

2. A kövizek halállományának új anyaggal való fölfriessítése és a halhizlalás fejlesztése (utóbbi 250.000 P. kölcsönrel).

XIII. MEZŐGAZDASÁGI TERMÉNYEK ÉRTEKESÍTÉSE.

1. A *Mezőgazdasági Kiviteléi Intézet* létesítése.

2. A szövetkezeti gabonaraktárak és vásárló központok ellátása forgótőkével.

3. Külföldi értékesítő ügynökségek föllátása.

4. A külföldi piaci hírszolgálat szervezése.

5. A vaj- és zsírmárkázás szabályozása.

6. Export-hitelek folyósítása.

XIV. FAGYKÁROSULTAK SEGÉLYEZÉSE.

1. Az 1928. tavaszán a fagykárosultak között 1,065.000 pengő értékű *vetőmag* osztatott ki, egy évi hiteltre.

2. Ugyanezen év tavaszán 300.000 pengő kölcsönt kaptak a *fagykárosult szőlőbirtokosok*.

3. Az 1929. év tavaszán, a fagykárosult terület személyes beutazása után, 600.000 hold újra vetésére szükséges *vetőmagot* osztott ki a miniszter, s a nagy területen az aratás biztosítva volt. A két éven át pusztított fagykáros elviselésében a miniszter az érdekelteket ezenfelül 24 millió pengő, a zöldhítél-szerződés jogi és formai keretében lebonolyítandó kölcsönhöz juttatta.

XV. SZOCIÁLPOLITIKA ÉS MUNKÁSÜGY.

1. A *Falusi Kislakásépítő Szövetkezet* megalkotása és ennek útján kereken 25.000 egészséges, jól épült *falusi otthon* létesítése.

2. A földbirtokreform befejezése, a törlesztés-megváltás rendezése s a reform során földhözjutottak támogatása tenyészállatokkal, vetőmaggal, gépekkel, munkához juttatással.

3. A gazdasági munkásközvetítés ujjaalkotása.

4. A földmunkás-szövetkezetek támogatása.

5. A gazdasági munkástoborzásnak a gazdasági munkavállalkozók és segéd munkások viszonyának szabályozása.

6. Különbféle építő és vízszabályozási, lecsapolási, stb. munkák útján a munkásnép keresethez juttatása.

Ezek az adatok mezőgazdaságunk utolsó hat esztendei történetét tükrözik vissza és nagyrészenben magyarázatul szolgálnak annak a szinte csodaszzerű dolognak, hogy a magyar mezőgazdaság az egész világra kiterjedő válság legsúlyosabb esztendei alatt is, nemcsak, hogy nem esett vissza, hanem inkább haladt és termékei a külföldi piacokon az utolsó két esztendőben mind nagyobb tért foglaltak. A magyar gazdák életrealitását és munkás erejét a fönt elsorolt intézkedések mindenestire nagyban támogatták és erősítették. Ez Mayer János miniszteri működéséről az ország irányadó szaktekintélyeinek egybehangzó véleménye.

N.

MAYER JÁNOS A „FALUSZÖVETSÉG” ÉLÉN.

A „Falú” Országos Földművesszövetség 1930 május hó 26-án érte el fennállásának tizesztendő évfordulóját. Azóta ismét elfutott egy esztendő, a Szövetség tehát ma már tizenegy éves *multra tekinthet vissza*. Ebből a dolgos, sikerekben és komoly eredményekben gazdag tizenegy esztendőből közel nyolc esztendő — pontosan hét év és nyolc hónap — esik Mayer János elnökségére, aki 1923 szeptemberében foglalta el boldogemlékeztető *Rubinek Gyula* elárult vezéri helyét és ettől kezdve mind a mai napig a Szövetség élén áll és rendkívül terhes kormányzati munkássága ellenére, nemcsak szeretetteljes érdeklődéssel kíséri, hanem a legkörülbentebb gondossággal maga irányítja a Szövetség nagyfontosságú munkáját.

Mayer János neve elválaszthatatlanul egybeforrott a Faluszövetség nevével. A Szövetség nyolc esztendejének története, illetőleg kétirányú tevékenységének: a kulturális célkitűzések megvalósításának s a falupolitikai mozgalmaknak felsorolása egyet jelent Mayer János elnöki működésének ismertetésével és egy népéért hevülő nagy ember szívének ezer és ezer dobbanásával.

Aki végigtekint a Szövetség kulturális tevékenységének széles mezején, elismeréssel fogja megállapítani az elvégzett munka hatalmas arányait, mélyenszántó eredményeit és töretlen lendületét. Ime néhány beszédes adat: *másfél száz népművelő tanfolyam és közel hotezer előadás*. A tanfolyamok előadói huszonnégy kötetből álló *vezérfonalat kaptak negyvenezer példányban*. A Szövetség hetvenkét képből álló *falikép-sorozatot adott ki*, melyet harminchatezer példányban osztott szét. *Kiadott továbbá ötvenhárom művet, hetvennégyezer példányban*. *Harminc mükedvelő gárdát és közel ötven ének- és*

zenekart szervezett. A Szövetség *száztizenhat kiállítást rendezett*, melyeket egy és egyegyed millió ember látogatott meg. A Szövetség 1929 májusában, Budapesten megrendezte a *III. Nemzetközi Falufelújítási Kongresszust*, mely a Szövetséget a külföld előtt a falufelújítás komoly tényezőjévé avatta és a kongresszus rendkívüli sikere nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy gyarapítsa a trianoni béke tarthatatlanságának külföldi szószólóit. A *falusi népházak* építésében igen nagy szerep jutott a Szövetségnek. Az anyagi támogatás megszerzése mellett díjmentes építési tervekkel és költségeloirányzatokkal látta el a községeket és szakközegeivel ellenőrizte a munkát. A Szövetség *időszaki kiadványai* felbecsülhetetlen értékű munkát végeztek a kulturális célkitűzések népszerűsítésére, a mezőgazdasági ismeretek terjesztésére és a falusi nép nevelésére. A Szövetség törzstagjainak, a törvényhatóságoknak és községeknek száma ma *harmadfélezer*, a fiókszövetségek és tagegyesületek száma pedig *egy és egyegyedezzer*.

A Szövetség *szociális munkásságából* ki kell emelni a *Páty, Bia*, valamint *Torbágy* viharsújtotta községek felsegítésére irányuló mozgalmat, továbbá az 1930. év nyarán lebonyolított *napközi otthon szervezet kiépítését*, amelynek során a Szövetség *női osztálya* hónapokon át *harmadfélezer*, hat éven aluli falusi gyermekről gondoskodott. A női osztály munkája ma is lendületesen folyik.

A Szövetség működése a *falupolitikai mozgalmak és a falusi nép kívánságainak érvényesítése terén egyenesen nemzetmentő jelentőségű*. Mayer János elnökségének nyolc esztendeje alatt nem találunk egyetlenegy olyan ki-

Mayer János magyar zsinóros ruhában a falvak élén a Kormányzó Ur elé megy.

magasló agrármozgalmat sem, amely nem a Szövetségből indult volna el útjára, vagy nem a Szövetség döntő sulyu állásfoglalása vitta volna ki a mozgalom sikerét és valósággá érést. Mayer János mint földmivelségi miniszter a Szövetséget bízta meg a traktor és gépkocsi lebonyolításával, melynek során a Szövetség hetven traktort és nyolcezerháromszázhatvan kisgépet bocsátott olcsó áron és kedvező hitelfeltételek mellett a kisgazdátársadalom rendelkezésére. A Faluszövetségből indult ki a falusi kislakásépítő-akció megvalósítása. A *vagyonváltás-földek árának harmincháromszázalékos mérséklése*, továbbá a legutóbbi testet öltött földteherrendező gondolat szülője a Faluszövetség. A falusi nép olcsó és jó ruhászóval való ellátását a Szövetség vitta ki. A különböző természetű hitelek: rövidlejáratu cséplési hitel, hízalási hitel, export-hitel, a fagykárköleszők szorgalmazása innen eredt. A *kartel-törvény* megalkotásának sikere jórészen a Faluszövetség kitartó harcának köszönhető. Hasonlóan nagy része van a Szövetségnek a *községi háztartások rendezésére irányuló törvény* megalkotásában. Az 1928. évi március hó 3-án és 4-én lezajlott, a Szövetség által rendezett nagyszerű *községi kongresszus* határozati javaslata indította a pénzügyminisztert arra, hogy adócsökkentő intézkedéseit megtegye. A *közmunkák kiírása és a nyomorenyhító akciók* körül a Szövetség hatékonyan közreműködött. Most foglalkozik a Szövetség a *telepítés* rendkívüli jelentőségű kérdésének előkészítésével és most rakja le alapjait egy elgondolásában és célkitűzéseiben nagy reményekre jogosító intézménynek, a *gazdatitkárok szervezetének*. Végül

Mayer János egy minden tekintetben megfelelő székházhoz juttatta a Szövetséget, melyben zavartalanul folytathatja áldásos működését.

Mindezek csupán kiemelkedőbb mozzanatai a falvak érdekében végzett gazdasági és szociális irányú munkának. Oldalakra rugna a kisebb jelentőségű vagy helyi vonatkozású kérdések, továbbá a szövetségi tagok jogos egyéni kívánságainak, a Szövetség elé hozott sérelmek és panaszok orvoslásának felsorolása, amelyeknek jórészen maga Mayer János, a falvak népének legönzetlenebb istápolója és jószágos patrónusa eszközölt ki kedvező döntést.

A Faluszövetségnek, a magyar falvak megvihatlan várának marsallja és ugyanakkor a Szövetségre bízott nemzetfőntartó érdekek legálmatlanabb őrszeme egy óriásra nőtt igaz ember, aki a szíve mélyén ma is, a hatalmas polcon is, egy igaz magyar földmivelő, aki nagy szívének minden melegét szenvedő falusi testvéreire hullatja. A vezér szelleme tölti el a Szövetség törzskarát és végrehajtó közegeit, akik odaadón, mélyeséges ragaszkodással a szívükben, követik a vezér így kiadott parancsát:

„Vissza nem riadva a viszonyok által adott nehézségektől, azon kell tovább dolgoznunk, hogy a falu bővebb részese legyen az ország gazdasági, szellemi, kulturális vérkeringésének és haladásának, mert a falu ápolásának, gondozásának és fejlesztésének szükségessége nagyobb, mint bármikor!”
M. E.

Mayer János százezer métermázsa vetőmag kiosztásáról.

Mayer János földmivelségi miniszter alábbi cikke a magyar buzatermelés egységesítésére irányuló rendkívül nagyfontosságú kormányintézkedést ismerteti. A miniszter cikke így hangzik:

„Nagy és sürgős szükség van arra, hogy a hazánkban kitenyészett és kipróbált nemesített féleségek segítségével a magyar buza, termése meggyarapításával és megjavításával párhuzamosan, *lehetőleg egyenlősítessék*. Azt mondhatom, hogy *gazdaközönségünk apraja-nagyja* át van hatva e munka fontosságának tudatától és a legnagyobb buzgalommal keresztül fogja vinni, ha erre neki megadjuk a módot.

Bármilyen legyen is az eredménye azoknak a most folyó nemzetközi tárgyalásoknak, amelyek célja a buzaáraknak a termelési költségeket meghaladó szintjére való emelése, *buzatermelésünk egységesítésére szükség lesz*. Mert az importországok jobban megfizetik a jó és kiegyenlített minőségű búzát. Ha pedig nem sikerül a buzaértékesítésnek említett irányu nemzetközi szabályozása: akkor csak búzáink kiváló minőségére támaszkodhatunk, a tengerentuli búzák versenyével szemben.

A mai viszonyok között *gazdaközönségünk* nem teheti

azt, hogy a kitűzött cél eléréséhez szükséges kellő minőségű vetőmagot saját erejéből beszerezze. Szükségesnek mutatkozik a kormány támogatása. Ebben a helyzetben nekem, mint felelős tényezőnek, két kérdést kell tisztáznom. Először azt, hogy *vannak-e olyan kipróbált buzaféleségeink*, amelyek az ország egyes vidékein levő termelési és termelési viszonyokhoz alkalmazkodva, legalább az emberi számítás szerint bizonyossággal megadják a kellő eredményt? A másik pedig az, hogy a hozandó *álami áldozatok* arányban állnak-e az elérhető haszonnal?

Az első kérdést az 1927—1930. években országszerte foganatosított kísérletek eredményei világították meg. Az *Országos Növénymemesítő Intézet*, továbbá a *Gabona-és Lisztkísérleti Állomás*, valamint a legkiválóbb gazdák határozott véleménye szerint, az említett négy esztendő kísérleti eredményei alapot adtak a magyar búzák három csoportba való osztására, sütőipari használati értékük szerint. Az *A. csoportba* tartozók igen jó minőségű, gyengébb lisztek feljavítására alkalmas lisztet adnak. A *B. csoportba* tartozók lisztje keverés nélkül, magában is jó süthetőségű. A *C. csoportbeliek* lisztjét az első minőségűekkel kell följavítani. A termés egységesítése felé tehát már döntő jelentőségű lépést teszünk, ha a *C. csoportba* tartozó búzákat *teljesen kiküszöböljük*.

A szükséges pénzügyi támogatás szempontjából gondos számításokat végeztem. Ezek szerint a *folyó évben százezer métermázsos vetőmag kiosztását irányoztam elő*. Azért ennyit, mert a terjesztendő féleségekből ez évben nem fog több rendelkezésre állani. A következő években ez a mennyiség *három-négyszeresére emelhető*. A gazdák a kapott jó vetőmagvakért a budapesti tőzsdei árat fizetik. A felárat, valamint a helyi és budapesti árak közötti különbséget s az adminisztrációs költségeket a *földmívelésügyi tárca viseli*. Lehetséges, hogy a számbavett költségek, ha a gazdák vásárlóképesége az időközi ár-emelkedés folytán megjavul és így képesek lesznek a maguk számlájára beszerezni a vetőmagot, megcsökkennek. De egyelőre csak abból lehet kiindulni, hogy a kiosztásban részesült gazdák mindenike igénybeveszi az említett kedvezést s a kedvezmény nyújtásához szükséges összegnek rendelkezésre kell állania, mert a gazdasági élet minden számottevő tényezője azt a meggyőződését fejezte ki, hogy az *egységes buzatermelés megvalósításánál égetőbb sürgősségű feladat nincs* és hogy ennek megoldása még a legnagyobb áldozatok árán is biztosítandó.

Magam részéről a vázolt terv sikeres keresztülvitelére minden részletintézkedést foganatosítani fogok. Gondom lesz arra, hogy a terjesztett vetőmagvak, az illető országszerte megállapított féleségek termelő és ellenőrzött gazdaságokból osztassanak ki. És pedig elsősorban eladásra is termelő gazdaságok között. Az eladásra nem termelő kigazdák ugyane gazdaságokból a legtökéletesebben szelektált és szakszerűen megvizsgált vetőmagvakat szerezhetnek be.

Ami már most a szóban levő tevékenység további gazdasági jelentőségét illeti, csak röviden utalok a következőkre:

buzatermelésünk külföldi értékesítését csak ezuton alapozhatjuk meg;

szántóföldünk közel egyharmadrészének hasznathozóvá tételéről van szó, amelynek mostani haszon nélküli munkálása bénítja egész közgazdasági életünket;

már az első kétévi kiosztás, métermázsánként csak 3 pengős árjavulást kalkulálva, 10 millió 200 ezer pengő több értéket jelenthet.

Nagyon természetes, hogy a terv keresztülvitelénél a *magyar gazdaközönség buzgó és szakavatott munkálkodása szükséges*. Kívánatos, hogy a vetőmagkiosztásban részesült gazdák csak szelektált gabonavetőmagvakat használhassanak. Szükséges, hogy a kigazdaságokból is kiküszöböltessenek a most még tapasztalható talajművelési és üzemi hibák, hiányok.

Hangsúlyozom, hogy a szántóföldünknek kereken hatvan százalékát bíró kigazdák megfelelő eljárása nél-

kül a buzatermelés egységesítésének nagy munkája csak lassu tempóban és hiányosan haladhat előre. Nagy előnyben lesznek azok a kigazdák, akik a maguk részére a szakszerű irányítást a képzett helyi tanácsadók, a gazdaságtitkár alkalmazása útján biztosították, vagy biztosítják. Részemről, felelősségem tudatában, *aligha fogok kitérhetni az elől, hogy elsősorban az olyan kigazdaságok vételessen figyelembe a jó vetőmagvak terjesztésénél, melyeknek üzemintézésénél a megfelelő irányítást biztosítva látom.*

Hazánk talajának és éghajlatának, a magyar gazda termelő munkájának, olyan értékes alkotása a magyar buza, hogy ennek jobb piaci helyzetbe hozatalával egész közgazdaságunk új erőre kap. Ez a tudat fogja vezetni a földművelési kormányt szóban levő tevékenységében és ez vezesse a gazdákat is, amikor veritékes munkájuk sikerét a szükséges ismeretek megszerzésével és a kapott utmutatások gondos végrehajtásával igyekeznek biztosítani."

Horthy Miklós Kormányzó Ur és Mayer János a falvak küldöttségei előtt.

Az indulás és az ötéves évforduló.

Berki Gyula dr. cikke Mayer János földmivelés-ügyi miniszterre való kinevezése alkalmából.

Berki Gyula dr., a „Falu“ Országos Földmivesszövetség ügyvezető-igazgatója, Mayer János földmivelésügyi miniszterre való kinevezése alkalmából, 1924 novemberében a következő cikket írta „A Kisgazda“ című hetilapba:

„Mayer János, az ujonnan kinevezett földmivelésügyi miniszter régi és kipróbált harcosa a magyar falu népének. Ezelőtt tizenöt esztendővel lépett a közélet porondjára. Heves vármegyében, anélkül, hogy nagyatádi Szabó Istvánt személyesen ismerte volna, tizenöt esztendővel ezelőtt a kisgazdatársadalom politikai megszervezésével kezdett foglalkozni. Később, 1910 táján, amikor nagyatádi Szabó Istvánt, a Somogy vármegyeből elindult kisgazdavezért megismerte, azt vette észre, hogy ő Heves vármegyében ugyanazon lelki motívumokból kiindulva, vállalkozott a falu népének szolgálatára, mint nagyatádi Szabó István Somogy vármegyében.

1910-ben a kápolnai kerületben Károlyi Mihály gróffal, az ország egyik legnagyobb birtokosával szemben a husz holdas Mayer János kisgazda fellépett képviselőnek. Az egész hivatalos vármegye, az összes gazdasági szervezetek, Károlyi Mihály megszámlálhatatlan bankói és alkalmazottai vonultak föl Mayer Jánossal szemben. De Károlyi, minden eszköz felhasználásával, csak 1—2 szavazattal tudta legyőzni Mayer Jánost. Az akkori hivatalos közéleti körök sehogysem tudták megemésztetni, hogy a „kis paraszt“ Mayer János képviselő legyen, az akkor hatalmas Károlyi Mihály gróffal szemben, aki később Magyarország elpusztítója és megrontója lett. Pedig, ha a józan előrelátás vezette volna az akkori hivatalos köröket, akkor a handabandázó és foga fehérjélt már akkor is kimutató Károlyival szemben sokkal jobb lett volna, ha a józan, bölcs és nemzeti szempontból föltétlenül megbízható Mayer Jánost választják meg kápolnai képviselőnek. Egészen bizonyos, hogy ha 1910-ben a kápolnai kerületben Károlyi pénzrel és terrorral le nem gyűri Mayer Jánost, akkor sok minden másképp történik a magyar közéletben. Ha Károlyi nem kerül be a parlamentbe, sem neki, sem pártjának nem lett volna módja arra, hogy a parlamentből elszóráják a forradalom magját a későbbi háborubban elalélt nép között.

1910-től kezdve Heves vármegyében döntő szerepe volt Mayer Jánosnak a vármegyei közéletben. Heves vármegye kisgazda közönsége a kápolnai választás után a hevesi kisgazdák vezérévé avatták őt. Országos politikai jelentősége valójában ott kezdődik Mayer Jánosnak, amikor 1917-ben Károlyit ceglédi képviselővé választják és a kápolnai kerület Károlyi lemondása után őt egyhangulag kisgazdapárti programmal képviselővé választotta. Ettől kezdve hűséges fegyvertársa volt a boldog emlékü nagyatádi Szabó Istvánnak. A vezér mellett Mayer János nemcsak hűséges fegyvertársa volt, de jóban, rosszban osztozik nagyatádi Szabó Istvánnal. Ekkor megkezdték a kisgazdatársadalom országos politikai szervezését. Vármegyéről-vármegyére és községről-községre jártak az országot. Nagyatádi Szabó István által kidolgozott kisgazda-

párti programnak bámulatos vonzó ereje volt. Az eszmék terjedését nagyban előmozdította az, hogy a háboru alatt a falu népe vérben és gazdasági javakban roppant sokat áldozott és sok jogos sérelme jelentkezett. 1918 május havában megtartott országos kisgazdagyűlésen 30 vármegye tizezer küldöttje gyülekezett a városligeti Iparcsarnokban és ez a gyűlés a kisgazdapártot, annak vezérét, nagyatádi Szabó Istvánt és az ő hűséges fegyvertársát, Mayer Jánost hatalmas politikai erőtenyezővé avatta. Ettől kezdve számolni kellett a parlamentben és a parlamenten kívül a kisgazdapárttal. Az összeomlás előtt fájdalomosan érezte minden tényező, hogy kár volt a földmivelő nép szervezését kibontakozni nem engedni. Már az összeomlás előtti napokban néhai Károly király kikérte véleményét az emlékezetes gödöllői kihallgatások alkalmával nagyatádi Szabó Istvánnak és Mayer Jánosnak. A forradalom kitörése előtt Károly király Hadik János gróftól bizta meg a kormányalakítással; Hadik gróf — földmivelésügyi miniszternek nagyatádi Szabó Istvánt kérte fel és Mayer Jánosnak politikai államtitkárságot szánt. Sajnos, a forradalom miatt a Hadik-kormány nem léphetett hivatalba és így a lejtőre jutott országot nem lehetett már megmenteni.

Az októberi forradalom előkészítésében és szervezésében sem nagyatádi Szabó István, sem Mayer János nem vettek részt. 1919 január havában Károlyi Mihály, látva a forradalmi kormány tehetetlenségét, és az általános társadalmi lezülést, azzal az ürüggyel, hogy jó békét csak akkor tud kötni az ellenséges államokkal, ha olyan kormányt alakít, amelyben minden társadalmi osztály, de különösen a földmivelő nép képviselői is helyet foglalnak, felkérte nagyatádi Szabó Istvánt, hogy lépjen be a Berinkey-kormányba. Nagyatádi Szabó István a gazdatársadalom vezető tényezőinek biztatására és abban a reményben, hogy a forradalmi lejtőn megállíthatja a nemzetet, — el is vállalta a birtokreform végrehajtására alakított minisztérium vezetését, Mayer János pedig a közéletmezési minisztérium államtitkára lett. Sajnos, a bolsevizmus előretérése és a szociáldemokrata párt kapzsisága folytán vállalkozásuk nem vezetett eredményre. A kommun kitérése után mind a ketten félreállottak és csak a bolsevizmus bukása után vállaltak újra szerepet. A bolsevizmus bukása után a kisgazdapárt és nagyatádi Szabó István nélkül kormányozni nem lehetett. Az volt a helyzet, hogy a Friedrich, a Huszár, a Simonyi, a Teleky, a Bethlen-kormányok kormányzati stabilitása és lehetősége tisztán nagyatádi Szabó Istvánon és pártján mulott. Innen van az, hogy 1919 óta minden kormányban nagyatádi Szabó István és hűséges fegyvertársa, Mayer János helyet foglalt.

Mayer János ezen idő alatt egy ízben közéletmezési és egy ízben földmivelésügyi miniszter volt. Most, hogy nagyatádi Szabó Istvánt elragadta a halál a kisgazdapárt éléről, Mayer János követi őt újra a földmivelésügyi minisz-

terségben. Mayer János beköszöntőjében bejelentette, hogy nagyatádi Szabó István 16 pontos politikai végrendeletét végre fogja hajtani.

Bethlen István miniszterelnök és a kisgazdák is helyesen ismerték fel nagyatádi Szabó István örököséként Mayer Jánost.

Egy rövidebb cikk keretében nehéz Mayer János egyéni és politikai jellemrajzát megrajzolni. Legjellemzőbb Mayer Jánosra nézve az, hogy döntő pillanatokban egyéni érdekeit mindig alá tudta rendelni a köz- és párt-érdekeknek. Élénk emlékezetünkben van, hogy akkor, amikor nagyatádi Szabó Istvánt politikai ellenfelei a Friedrich-kormányból kiszorították, egy őszi éjszaka Friedrich barátai Mayer Jánost felkeresték és arra igyekeztek rábírni, hogy hagyja ott nagyatádi Szabó Istvánt és reggelre már miniszter lesz. Mayer János felháborodással utasította el az ajánlatot és kijelentette, hogy nagyatádi Szabó Istvánnal áll vagy bukik.

Ami egyéniségét illeti, szerény és szolgálatkész. A biblia szavai szerint él: Aki első akar lenni ti köztetek, legyen az a ti szolgátok“. Egyéni életmódja egyszerű és

puritán. Az egyszerű kompolti kisgazda sajátságait megőrizte és ebben is igyekezett méltó lenni a kisgazdák érdemekben gazdag vezéréhez, nagyatádi Szabó Istvánhoz. Mint barát hűséges és megbízható. Elhatározásában nyugodt, mérsékelt, megfontolt és előrelátó. Tudatában van annak, hogy a közéletben számolni kell a lehetőségekkel és a magyar társadalom minden osztályában jelentkező igazi értékeket meg kell becsülni. Ezen tulajdonságaiban megbizva és mert a kisgazdaképviselek között tapasztalatokban, politikai és kormányzati ügyességben kivált, választotta őt Bethlen István miniszterelnök munkatársának.

Mi hiszünk abban, hogy a falu népe továbbra sem fog benne csalatkozni, hiszen a fajtájából való vér és lélek lakozik Mayer Jánosban. Bejelentett programja, multja és tiszta élete garancia arra, hogy a beléje helyezett bizalomnak ugy a miniszterelnökkel szemben, mint a kisgazdatársadalommal szemben, meg fog felelni.

Ilyen érzelmekkel eltelve, szeretettel üdvözljük a földművelésügyi miniszterség diszes állásában Mayer Jánost.“

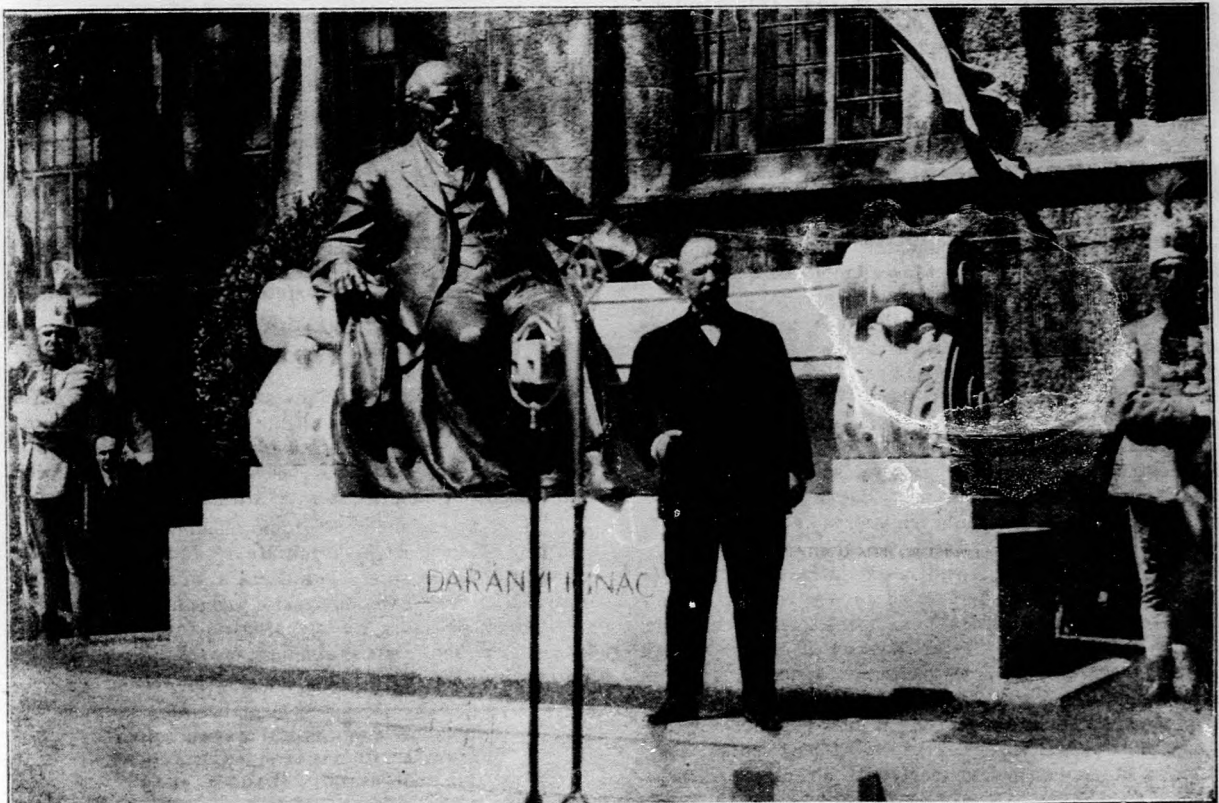
A »Vasárnap« cikke az öt esztendő évfordulón.

A „Vasárnap“ 1929. évi november hó 24-ikén megjelent számában, Mayer János földművelésügyi miniszterségének öt esztendő évfordulóján, a következő sorok láttak napvilágot:

„Most mult el öt esztendeje annak, hogy a legfontosabb magyar tárca, a földművelésügyi minisztérium élén Mayer János áll. Ezt a polcot megelőzte a kisgazdaérdekek védelmével megbízott miniszteri állás, a közéletmezési tárca

viselése, három izben államtitkárság, pártelnökség, husz esztendő képviselői mult, de azt hisszük, nem csalódnunk, ha Mayer János eddigi államférfiúi működésének legnagyobb jelentőségű időszakát abban az öt esztendőben látjuk, amit a földművelésügyi minisztérium élén eltöltött.

Mayer János 1924 november havában foglalta el a földművelésügyi miniszteri széket és ma — 1929-et irunk. Őt esztendő van tehát a háta mögött; őt határtalanul

Mayer János ünnepi beszédet mond Darányi Ignác szobránál.

sulyos, roppant nehézségekkel, gigászi viaskodásokkal és emésztő munkával terhes esztendő, öt olyan esztendő, amelyent a magyar történelem fekete lapjai sem sűrűn jegyeznek fel. És nehogy ez az emberfeletti harc egyetlen pillanatra szünjön, hogy csordultig tele legyen a pohár és önfeláldozása hősi méreteket öltön: ennek az öt esztendőnek utolsó szakasza még rettenetesebb megpróbáltatásokkal tört már-már gyógyuló nemzetére.

A magyar mezőgazdaság ma a válság nagybetege és Mayer János olyan orvos, akinek az a megrendítő feladat jutott osztályrészül, hogy saját hozzátartozója betegyágya felett virrasszon és a lehetetlent is megkísérelve, visszadja a gyilkos kórral vívódó erejét és egészségét.

Alig hisszük, hogy sokra nő azoknak a magyar politikusoknak a száma, akiket a sors nehezebb és súlyosabb felelősséggel járó feladatok megoldásával bízott volna meg, mint öt. Nem hisszük azt sem, hogy sok magyar kormányférfiu elé tornyosult volna a nehézségeknek olyan érefala, mint élje. És jól tudjuk azt is, hogy nem volt még magyar földmivelésügyi miniszter, aki ellen, egyfelől az agrártársadalom különböző rétegei, másfelől a többi osztályok részéről, a jogos és jogosulatlan igényeknek olyan ostromát indították volna meg, mint ellene.

Mayer János emelte fel a háboru, forradalmak és a megszállás után romokban heverő magyar mezőgazdaságot a békeévek színvonalára, mely színvonalat több vonatkozásban tulszárnyalni is sikerült. A modern mezőgazdasági művelés meghonosítása a földmivelő nép körében, mérföldes csizmákkal haladt előre, gondosan megalapozott és céltudatosan végzett munkája eredményeképpen. A földreform végrehajtása és pénzügyi rendezése révén megteremtett kisegysztenicák tömege neki adozik a hála és köszönet igaz érzéseivel. A falusi nép kulturális felemelésének óriási fontosságú munkáját ő alapozta meg és ő örökdió felette. A mezőgazdasági kamarák megszervezése és azoknak életképes, lendületesen fejlődő intézményekké való fejlesztése, az ő miniszterségének idejére esik. Annak, a nemzet létét jelentő, igazságnak kiharcolása, hogy a mezőgazdaság érdekei azonosak az ország érdekeivel, legelső sorban az ő érdeme. És ha ma már nem elérhetetlen célkitűzés, hogy a gazdátársadalom egységének erős frontja megteremtessék, ez Mayer János bölcsességének és lankadatlan kiegyenlítő munkájának köszönhető. A mezőgazdasági munkások a második *Darányi Ignácot* tisztelik benne.

De ha végig tekintünk az általános agrárérdekek és szorosan vett kisgazdakívánások széles területén, nem találunk egyetlen egyet sem, melyet Mayer János nem a legnagyobb szeretettel karolt volna fel és nem küzdött volna e kívánások érvényrejutása érdekében mindenkor a legszívósabb kitartással. Annak okát pedig, hogy a kisgazdatörökvések ma még nem valósulhattak meg százszázalékban, természetesen nem Mayer János személyében, hanem a rajta kívül álló tényezők — egyelőre leküzdhetetlen — ellenállásában kell keresnünk.

Mayer Jánosnak a legsúlyosabb időkben olyan nehéz kérdések megoldását kellett vállalnia, melyeknek mind-egyike egész munkabírását és erőinek teljes kifejtését igénybevette, anélkül, — és ezt nagyon jól tudta — hogy cserébe népszerűséget, olcsó babért és hangos sikert arathatott volna. A köznek ilyen mélységesen igaz szolgálatára és az önfeláldozásnak erre a mértékére csak a — legnagyobbak közül való lélek képes. És ne feledjük, hogy ennek az öt esztendőnek emberfeletti birkózását és népe

szörnyű keresztjének hordozását egy — kiscgazda vállalta magára. Egy kiscgazda, akit épp úgy a Gondviselés küldött a magyar nemzet számára, mint halhatatlan vezértársát, *Nagyatádi Szabó Istvánt*.

Mayer János — csakugy, mint *Nagyatádi Szabó István* — a magyar földmivelő nép televényének óriásra nőtt hajtása, akinek pályája egyfelől a népi őserő, másfelől Istenáldotta tehetsége révén páratlan magasságokba lendült. Mindketten a maguk erejéből vívták ki csodálatos fényességű sorsukat. És mindketten gyönyörű igazolásai a rendkívüli képességek, a szorgalom, hajthatatlan akarat és munkabírás ellenállhatatlan szárnyalásának.

Mayer Jánosnak, a földmivelő nép hűségese őrtállójának, az elmúlt öt esztendő alatt azonban nemcsak harc és rettenetes munka, nemcsak álmatlan éjszakák és nemcsak komoly — ma még fel sem mérhető — eredmények jutottak osztályrészül, hanem a méltatlan támadásoknak meg-megismétlődő pergőtüzei is, melyek végigkísérték egész működését és a legutóbbi időkben — kihasználva a válságban számukra kínálkozó előnyt — ujult, dühös erőre kaptak. Ezeket a jól ismert támadásokat látszólag Mayer János személye ellen intézik, de Mayer János ki-döntésénél messzebbmenő céljaik is vannak. A politikai kisebbségi pártok és a velük rokonszenvező társadalmi rétegek, továbbá az értelmiségi osztályoknak és kisebbségi pártokhoz nem tartozó, rövidlátó tagjai egyrészt nem tudják megbocsátani a falu népének, hogy nem köti magát politikai célkitűzéseik járószalagjára, másrészt nem akarják semmiképpen megérteni, hogy a földmivelő társadalom nagyobb és teljesebb bizalommal van a sorából való Mayer János iránt, — akinek hivatottságáról és áldozatos munkájáról öt hosszú esztendőn keresztül bizonyosságot szerzett — mint bárki más iránt. Ezek a nyílt támadások és ezek a rejtett áskálódások végső eredményükben azt a célt szolgálják, hogy Mayer János kiemelésével döntő csapást mérjenek a népies agrárpolitikára és a kiscgazdátársadalmat arra kényszerítsék, hogy a szívós harc árán eddig megszerzett hadállásait feladja.

Nem veszik azonban számításba e jó urak, hogy a falu népe jól ismeri a Mayer János személye ellen irányuló harc rugóit; tisztában van Mayer János őrhelyének fontosságával és nagyon jól tudja, hogy Mayer János kipróbált munkaerejére éppen most, a válság keserves napjaiban, van a legnagyobb szüksége. Tehát törhetetlen bizalommal, mélységesen őszinte ragaszkodással örökdió felette és egyszerűen elfujja e támadások porfelhőit.

A köz javát munkáló férfiak szívében sokszor összegyűl a keserűség és sokszor elkedvetlenedés lesz urrá felettük. Ez alól Mayer János sem kivétel. De szolgáljon örömteljes megnyugvással a falu népe számára, hogy Mayer János lelkenek a keserűség és elkedvetlenedés sohasem hosszú lakója, mert rövidesen újra elfoglalja helyét a feleje áradó bizalom és szeretet tovább lendítő ereje.

Mi, az öt esztendő évforduló alkalmából, a földmivelő nép nevében azt kívánjuk Mayer Jánosnak, hogy hamarosan áldás és siker koronázza a válság leküzdésére irányuló erőfeszítéseit, melyektől jogosan reméljük boldogabb napok hajnalát. Ez lesz Mayer János legnagyobb öröme, mert senki sincs, aki nála önzetlenebb szívvel és igazabban örülhetne a falusi nép jobbsorsának. "M. E.

FELELŐS SZERKESZTŐ: MAYER EMIL.
KIADJA: AZ UJ BARÁZDA LAPKIADÓ ÉT.
FELELŐS KIADÓ: FARAGÓ ALADÁR.